

V Bruseli 14. septembra 2023
(OR. en)

Medziinštitucionálny spis:
2023/0323(COD)

12976/23
ADD 3

COMPET 873
MI 742
IND 467
ECOFIN 873
FIN 922
CODEC 1594
IA 225

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	13. septembra 2023
Komu:	Thérèse BLANCHETOVÁ, generálna tajomníčka Rady Európskej únie
Č. dok. Kom.:	SWD(2023) 313 final
Predmet:	PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU Sprievodný dokument Návrh NARIADENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách

Delegáciám v prílohe zasielame dokument SWD(2023) 313 final.

Príloha: SWD(2023) 313 final

V Štrasburgu 12. 9. 2023
SWD(2023) 313 final

PRACOVNÝ DOKUMENT ÚTVAROV KOMISIE

ZHRNUTIE SPRÁVY O POSÚDENÍ VPLYVU

Sprievodný dokument

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY

o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách

{COM(2023) 533 final} - {SEC(2023) 313 final} - {SWD(2023) 312 final} -
{SWD(2023) 314 final}

Súhrnný prehľad
Posúdenie vplyvu revízie smernice o oneskorených platbách (smernica 2011/7/EÚ)
A. V čom spočíva problém a prečo ide o problém na úrovni EÚ?
Každý rok sa v EÚ vystaví približne 18 miliárd faktúr. To je viac ako 500 faktúr každú sekundu, pričom z toho takmer 50 % sa zaplatí neskoro. Oneskorené platby majú vplyv na likviditu a predvídateľnosť peňažných tokov, čo zase zvyšuje potreby pracovného kapitálu a ohrozuje prístup spoločnosti k vonkajšiemu financovaniu. V dôsledku toho je ovplyvnený rast a konkurencieschopnosť, znižuje sa produktivita a zvyšuje sa pravdepodobnosť prepúšťania a konkurzov. Vplyv oneskorených platieb sa prejavuje v dodávateľských reťazcoch, pretože oneskorenie platieb sa často prenáša na dodávateľov. Malé a stredné podniky (MSP), ktoré sú závislé od predvídateľných peňažných tokov, sú týmito negatívnymi dôsledkami výrazne ovplyvnené. Oneskorené platby majú takisto škodlivé sociálne dôsledky. Niektoré odvetvia sú voči oneskoreným platbám zraniteľnejšie ako iné, ako napríklad odvetvie stavebníctva. Hlavná príčina oneskorených platieb spočíva v nerovnováhe vyjednávacej sily medzi malým dodávateľom a veľkým klientom, keďže oneskorené platby sú pre dlžníka atraktívnou formou financovania s nulovými nákladmi. Problémy spôsobujú nedostatočné preventívne opatrenia, nevhodné odrádzajúce opatrenia a nedostatočné mechanizmy presadzovania a nápravy.
Čo by sa malo dosiahnuť?
Všeobecné ciele: A. posilniť konkurencieschopnosť a rast spoločností zlepšením platobnej disciplíny orgánov verejnej moci, veľkých podnikov a MSP; B. chrániť MSP pred negatívnymi vplyvmi oneskorených platieb stanovením pravidiel, ktorými sa podporujú spravodlivé a včasné platby v obchodných transakciách. Špecifické ciele: 1) predchádzať oneskoreným platbám; 2) uľahčiť včasné platby; 3) posilniť postavenie spoločností a zabezpečiť väčšiu spravodlivosť pri platbách v obchodných transakciách.
Aká je pridaná hodnota opatrení na úrovni EÚ (subsidiarita)?
EÚ rieši oneskorené platby v obchodných transakciách posledných 30 rokov. Touto iniciatívou sa revidujú existujúce právne predpisy EÚ (smernica 2011/7/EÚ), a preto ju možno vykonať len na úrovni EÚ. Niektoré členské štáty EÚ prijali prísnejšie pravidlá v porovnaní s pravidlami stanovenými v smernici. Napríklad obmedzenie lehôt splatnosti pri transakciách medzi podnikmi, keď je veriteľom MSP, a zriadenie orgánov presadzovania práva. Aby sa predišlo nerovnakým podmienkam na jednotnom trhu EÚ, je potrebné zabezpečiť rovnaké presadzovanie pravidiel.
B. Riešenia
Aké sú rôzne možnosti na dosiahnutie týchto cieľov? Je niektorá z možností uprednostňovaná? Ak nie, prečo?
Možnosť politiky 1: predchádzať oneskoreným platbám Cieľom opatrení politiky v rámci tejto možnosti je predchádzať oneskoreným platbám zabezpečením spravodlivých lehôt splatnosti. Stanovujú sa maximálne lehoty splatnosti aj pre postup overovania na kontrolu súladu s požiadavkami zmluvy. Zahrnuté sú aj ustanovenia, ktorými sa MSP poskytuje odborná príprava v oblasti riadenia úverov a finančnej gramotnosti. Možnosť politiky 2: uľahčiť včasné platby Cieľom opatrení politiky v rámci tejto možnosti je riešiť problém oneskorených platieb posilnením presadzovania pravidiel a zabezpečením dodržiavania lehôt splatnosti. Odrádzajúce opatrenia súčasnej smernice, konkrétne nárok na úroky z omeškania a paušálna náhrada, sa

zefektívnia tým, že sa úroky z omeškania stanú povinnými a zvýši sa paušálna náhrada. Presadzovanie pravidiel je kľúčovým aspektom problému oneskorených platieb. Preto sa posúdené možnosti líšia podľa právomocí zverených vnútroštátnemu orgánu presadzovania práva určenému členskými štátmi EÚ. Súčasťou tejto možnosti sú aj synergie s verejným obstarávaním na ochranu subdodávateľov vo verejných zákazkách na uskutočnenie stavebných prác.

Možnosť politiky 3: posilniť mechanizmy nápravy, zabezpečiť spravodlivé platobné podmienky a posilniť postavenie spoločností

Opatreniami politiky v rámci tejto možnosti sa podporuje spravodlivosť a dostupnosť účinných mechanizmov nápravy v prípade nesplnenia platobných podmienok. Členské štáty EÚ budú musieť zaviesť nástroje mediácie, ktoré budú ľahko dostupné pre MSP, a budú musieť riešiť nekalé zmluvné podmienky a praktiky prostredníctvom svojho vnútroštátneho práva.

Uprednostňovaná možnosť: Každá možnosť má potenciálne výhody, ale predstavuje aj určité riziká, keď sa vykoná samostatne. V posúdení vplyvu sa dospelo k záveru, že uprednostňovaný postup pozostáva z balíka najúčinnějších a najefektívnejších opatrení v rámci troch možností politiky. V posúdení vplyvu sa takisto dospelo k záveru, že uprednostňovanou formou právneho aktu je nariadenie.

Uprednostňovaný balík politik: 1a + 2a + 3b

- Obmedzenie lehôt splatnosti na 30 dní v transakciách medzi podnikmi.
- Postup overovania alebo prijímania obmedzený na 30 dní (bez výnimky).
- Členské štáty EÚ uľahčia dostupnosť odbornej prípravy v oblasti riadenia úverov a finančnej gramotnosti vrátane digitálnych platobných nástrojov pre MSP.
- Úroky z omeškania sú automatické (odstránená koncepcia „nároku“), je objasnený posledný deň nabiehania úrokov.
- Paušálna náhrada za každú oneskorene uhradenú transakciu sa zvýšila na 50 EUR, aby odrážala infláciu.
- Členské štáty EÚ určia orgány zodpovedné za presadzovanie práva, ako aj vykonávanie vyšetrovaní z vlastnej iniciatívy alebo prostredníctvom sťažností, oprávnené udeľovať správne sankcie a zverejňovať mená páchatateľov. Používanie digitálnych nástrojov na účinnejšie presadzovanie práva.
- Pri verejných zákazkách na uskutočnenie stavebných prác musia verejní obstarávatelia a obstarávatelia skontrolovať, či platba hlavnému dodávateľovi bola prevedená na priamych subdodávateľov.
- Členské štáty EÚ zriadia vnútroštátny systém mediácie na riešenie platobných sporov v obchodných transakciách.
- Členské štáty EÚ budú riešiť otázku nekalých zmluvných podmienok a praktík prostredníctvom svojho vnútroštátneho práva.

Aké sú názory jednotlivých zainteresovaných strán? Kto podporuje ktorú možnosť?

Výsledky konzultácií: 939 odpovedí v rámci panelu MSP, 117 odpovedí na verejnú konzultáciu, 137 odpovedí na výzvu na predkladanie podkladov, niekoľko stretnutí so zainteresovanými stranami. Takmer 83 % respondentov z panelu MSP a 36,7 % respondentov vo verejnej konzultácii podporuje obmedzenie lehôt splatnosti s uprednostňovanou dĺžkou 30 dní. Obmedzený počet podnikateľských združení je proti obmedzeniu a/alebo požaduje výnimky pre odvetvia. Takmer 81 % respondentov z MSP potvrdilo, že úroky a náhrady sa nikdy neplatia. 84 % respondentov z MSP považovalo zriadenie orgánov presadzovania práva za užitočné alebo veľmi užitočné. Takmer 60 % respondentov vo verejnej konzultácii súhlasilo s tým, že orgány verejnej moci by mali zaviesť mechanizmy na kontrolu toho, že hlavní dodávateľia platia svojim subdodávateľom včas. Vo výzve na predkladanie podkladov aj vo verejnej konzultácii malo pozitívne ohlasy zriadenie vnútroštátneho systému mediácie. Panel

MSP zhromaždil aj komplexný prehľad o nekalých praktikách na obchádzanie právnych predpisov.
C. Vplyvy uprednostňovanej možnosti
Aké sú prínosy možnosti?
Na súhrnnej úrovni bude vplyv pre podniky priaznivý. Skrátením lehôt splatnosti, ktoré sa odhaduje na 35 %, sa uvoľní peňažný tok a zlepši predvídateľnosť platieb. Menší účastníci trhu budú s nižšou pravdepodobnosťou čeliť nespravodlivým platobným podmienkam a budú mať účinné prostriedky nápravy v prípade oneskorených platieb. Zaťažujúce náklady na vymáhanie dlhu (odhadované na 340,2 milióna osobohodín, čo zodpovedá sume 8,74 miliardy EUR) sa výrazne znížia. Zavedením mediácie by mohli spoločnosti ušetriť 27 miliónov EUR ročne na súdnych sporoch. Touto iniciatívou sa zvyšuje aj spravodlivosť v obchodných vzťahoch. Orgány verejnej moci využijú systémy mediácie priamo, ak chcú urovnať spor s dodávateľom, ako aj nepriamo znížením zaťaženia súdneho systému. Celkovo to povedie k obmedzeniu oneskorených platieb, čo znamená menej konkurzov a súvisiacich nákladov pre verejné financie. Táto iniciatíva nemá priamy vplyv na spotrebiteľov.
Aké sú náklady na uprednostňovanú možnosť (podniky a orgány verejnej moci)?
Väčšinu nákladov, ktoré majú vplyv na všetky podniky, predstavujú jednorazové náklady. Tieto náklady zahŕňajú aktualizáciu štandardných faktúr, aby odrážali nové lehoty splatnosti a upravené výšky náhrady, a odhadujú sa na 243 miliónov EUR. Opakujúce sa náklady znášajú najmä dlžníci, ktorí v súčasnosti platia neskoro: automatická platba úrokov a (vyššia) náhrada, potenciálne správne pokuty a strata pohodlného úveru pri nútenej platbe včas. Týmto nákladom sa dá úplne vyhnúť, ak dlžníci zaplatia včas. Zdá sa, že náklady spojené s verejnými financiami sú obmedzené a primerané. Orgánom verejnej moci by vznikli určité náklady na určenie a riadenie orgánov presadzovania práva a mediácie. Tieto náklady sa odhadujú na 70 – 105 miliónov EUR ročne pre EÚ27 (60 – 65 miliónov EUR na orgány presadzovania práva a 10 – 40 miliónov EUR na mediačné služby).
Aký je vplyv na MSP a konkurencieschopnosť?
Vplyv na MSP: Podľa filtra MSP sa táto iniciatíva klasifikuje ako „veľmi relevantná“. Uprednostňovanú možnosť podporili MSP v paneli MSP a vo verejnej konzultácii. Hoci sa očakáva, že iniciatíva bude prospešná pre všetky MSP, mikropodniky, ktoré sú viac vystavené problému, budú mať väčší prospech. Na strane veriteľov oneskorené platby bránia spoločnostiam v raste a nútia ich plytvať zdrojmi, keďže v priemere 5 – 10 % celkovej administratívnej práce vynakladajú na vymáhanie dlhov. Tento čas by mohli MSP využiť produktívnejšie, napríklad na odbornú prípravu alebo hľadanie nových obchodných príležitostí. Na strane dlžníka platí, že čím je spoločnosť väčšia, tým je pravdepodobnejšie, že zaplatí neskoro. V priemere sa očakáva, že obmedzenie lehôt splatnosti na 30 dní bude prospešné pre približne 41 % MSP. Rozsiahlejší vplyv sa očakáva v prípade mikropodnikov (50 %), zatiaľ čo obmedzenie postupu overovania na 30 dní by mohlo byť prospešné až pre 66 % MSP. Zavedením povinných platieb úrokov a náhrady sa zlepši súčasná situácia, v ktorej 81 % MSP a 93 % mikropodnikov v súčasnosti takúto náhradu nikdy nedostane. Prostredníctvom prísnejších pravidiel presadzovania sa zlepši platobná výkonnosť. Opatrenia na podporu subdodávateľov vo verejných zákazkách na uskutočnenie stavebných prác budú mať pozitívny

vplyv na MSP (priemerne 80 % hodnoty veľkého stavebného projektu sa subdodávateľsky zadáva MSP). Vnútroštátne systémy mediácie povedú k peňažným prínosom pre podniky, ktoré sa v súčasnosti spoliehajú na súdne spory, a k rýchlejšiemu riešeniu sporov v prípade podnikov, ktoré sa v súčasnosti vyhýbajú súdnemu vymáhaniu nezaplatených dlhov.

Vplyv na konkurencieschopnosť: Očakáva sa, že vplyv uprednostňovanej možnosti na cenu/náklady a inovačnú konkurencieschopnosť bude pozitívny. Pri zvýšenom súhrnnom peňažnom toku v hospodárstve majú podniky väčšiu likviditu na investovanie do inovácií alebo môžu preniesť zníženie nákladov na spotrebiteľov. Prerozdelenie likvidity v hospodárstve je spravodlivejšie, pretože každý podnik platí za likviditu, ktorú potrebuje a využíva. Podmienky pre podnikanie by boli predvídateľnejšie a výsledkom by bolo priaznivejšie podnikateľské prostredie.

Z hľadiska medzinárodnej konkurencieschopnosti musia spoločnosti uskutočňujúce dovoz alebo vývoz čeliť nesúladu v dĺžke lehôt splatnosti (medzi svojimi záväzkami a pohľadávkami). Prevzaté riziká súvisiace s týmto nesúladom riešia za trhových podmienok poskytovateľa financovania obchodu (napríklad hotovostnou zálohou, akreditívom). Okrem toho riziko, že podniky mimo EÚ znížia konkurencieschopnosť podnikov EÚ ponúkaním dlhých lehôt splatnosti na trhu mimo EÚ, je obmedzené skutočnosťou, že mnohé partnerské krajiny EÚ, ako sú Kanada, USA, Turecko a Spojené kráľovstvo, už majú zavedené pravidlá týkajúce sa oneskorených platieb.

Očakávajú sa iné významné vplyvy?

Všetky možnosti politiky budú mať vplyv na zamestnanosť, spravodlivosť v podnikateľskej kultúre a dobré podmienky pre podnikateľov. Žiadna z možností politiky nebude mať priamy vplyv na životné prostredie. Žiadna z možností politiky nespôsobí významné škody na životnom prostredí.

Proporcionalita?

Všetky možnosti politiky sú v súlade so zásadami proporcionality a subsidiarity. Podnikom sa ukládajú len náklady, ktoré sú potrebné na dosiahnutie cieľov, a ponecháva sa priestor na uváženie pre členské štáty (napríklad určenie orgánov presadzovania práva, vykonávanie odbornej prípravy v oblasti riadenia úverov a nápravných opatrení, identifikovanie nekalých platobných praktík). V posúdení vplyvu sa uvádzajú aj vyradené možnosti.

D. Nadväzné opatrenia

Komisia bude monitorovať a hodnotiť vplyv iniciatívy štyri roky po nadobudnutí účinnosti nového právneho predpisu. Proces monitorovania tejto iniciatívy bude podporovať aj Európske stredisko pre monitorovanie platieb a správy vypracované členskými štátmi z vlastnej iniciatívy alebo tretími stranami.